

Тетяна Мельничук

Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського,
кандидат історичних наук, доцент (Україна)

Людмила Романець

Вінницький коледж Національного університету харчових технологій, кандидат історичних наук (Україна)

Діяльність молодіжних релігійних організацій Української православної церкви Київського Патріархату

Анотація. У статті висвітлено процес формування та діяльності молодіжних релігійних організацій Української православної церкви Київського Патріархату. Охарактеризовано діяльність молодіжних православних братств. Проаналізовано основні заходи, що здійснює Українська православна церква Київського Патріархату для консолідації православної молоді.

Ключові слова: Православна Церква України, Томос, релігійні організації, автокефалія, братства, молодь.

Останні чотири роки в історії нашої держави виявилися надзвичайно складними, що призвело до корінних змін у суспільно-політичному житті українського народу. Революція Гідності, анексія Криму, бойові дії на сході України перевернули свідомість пересічного мешканця, спонукали задуматись над питаннями: «Що означає бути українцем? Як добитися самоіндефікації власного народу?» Ці події, як наслідок, призвели й до незворотніх змін у релігійному житті України, так як найбільша конфесія - Українська Православна Церква Московського Патріархату - фактично залежала від Російської православної церкви, яка всіляко підтримує загарбницькі дії російської влади і активно пропагує ідеї «Руського миру». Тому постало основне завдання - створення національної церкви.

Події останніх місяців розвивалися досить швидко. 11 жовтня 2018 р. у Константинополі Вселенський Патріархат, по завершенні Синоду, оголосив своє остаточне рішення щодо України. Надання Томосу щодо автокефалії Української Православної Церкви він продовжив. 15 грудня 2018 р. на Об'єднавчому соборі обрали предстоятеля Української Помісної Церкви. Ним став єпископ Української Православної Церкви Київського Патріархату Епіфаній. Того самого дня Вселенський Патріарх благословив Епіфанія та запросив до Константинополя для отримання Томосу.

Після одержання Україною Томосу про автокефалію - новостворена незалежна помісна Православна Церква України.

Сучасне українське молоде покоління знаходиться на чолі суспільного прогресу. Уявити собі не можливо не лише політичного, але й культурного, економічного життя країни поза увагою молоді. Молоді люди завжди гостро реагують на соціальні, культурні та політичні процеси. І саме молодь здатна подолати міжконфесійні конфлікти, відродити національну церкву на базі українських орієнтирів. На сучасному етапі національна церква є складовою національної ідеї, яка б згуртувала всіх (особливо актуальним є об'єднання Сходу і Заходу України навколо спільних ідей). Актуальність дослідження сучасних молодіжних релігійних рухів в Україні викликана характерним підвищенням інтересом до проблем духовного розвитку України.

Під впливом молодіжних організацій із-за кордону та у зв'язку із занадто активною молодіжною політикою церков почали з'являтися різноманітні молодіжні об'єднання, клуби, гуртки, братства. Тому сьогодні особливого значення набуває проблема дослідження особливостей діяльності перерахованих організацій, створення шляхів співпраці суспільства та держави з молодіжними релігійними утвореннями. Адже, усі розуміють, що молодь - в першу чергу, майбутнє держави, суспільства та церкви.

Мета статті полягає у спробі проаналізувати діяльність релігійних молодіжних рухів Української православної церкви Київського патріархату на сучасному етапі.

Основні постулати щодо молодіжних релігійних рухів Української православної церкви Київського патріархату були викладені в «Декларації Церкви і світу», що була прийнята на ювілейному Помісному Соборі, який відбувся 9-10 січня 2001 року у місті Києві. Даний документ розглядає багато питань, які дотичні до широкого кола проблем (нація і Церква), питань вужчого характеру (як наприклад, проблеми біоетики). Декларація віддзеркалює Християнський погляд на світ і його проблеми на початку третього тисячоліття [12, с.10]

Чільне місце у структурі релігійних молодіжних організацій держави посідають релігійні молодіжні організації української православної конфесії, тобто православні молодіжні братства.

Згідно даних Державного комітету у справах національностей та релігій на 1 січня 2011 року в Україні нараховувалося 76 братств, із них 34 - належали УПЦ-МП, 11 братств відносилися до УПЦ-КП. Найбільше даних об'єднань знаходиться у столиці: УПЦ-МП - 9 братств. УПЦ-КП - 5 братств [10].

Ось окремі із них: Українська православна церква - Київський Патріархат - Київське молодіжне православне братство Св. кн. Страстотерпців Бориса і Гліба, далі Калуське православне молодіжне братство пр. Іова та Феодосія Манявських. Наступними є Ніжинське молодіжне братство в ім'я Іоана Тобольського та Львівське православне братство «Нев'янучий цвіт», окрім того, ще Полтавське братство при Свято-Успенському соборі та Дубенське православне молодіжне братство святого апостола Андрія Первозваного [1].

Так, Київське молодіжне православне братство св. Бориса і Гліба було засновано у 2002 р. Ужгородське молодіжне православне братство преподобного Алексія Карпаторуського у 2007 р, Калуське православне братство прп. Іова та Феодосія Манявських 2005 р. Всеукраїнське православне молодіжне братство в ім'я преп. Нестора Літописця 2000 р. Найстаршим із усіх є Львівське православне молодіжне братство Почаївської чудотворної ікони Божої Матері, що було засновано у 1994 р.

Кожне з цих братств, щоб стати юридичною особою повинно зареєструвати свій статут. Так, згідно статуту Київського молодіжного православного братства, воно має на меті зміцнення духовного просвітництва, виховної та місіонерської роботи серед молодого покоління; катехизації, пропагування християнської моралі в молодіжному середовищі, розкриття православного світогляду, здорового способу життя, панування атмосфери любові до ближнього; життя за законами християнського милосердя, благодійності, активної участі молодого покоління у громадському та церковному житті.

Для досягнення поставленої мети братство має право: у співпраці з іншими організаціями чи самостійно проводити просвітницькі заходи: зустрічі, бесіди, науково-практичні лекторії, прощі прихожан до святих місць, літні дитячі та молодіжні табори, та інші масові заходи, що не суперечать християнській православній моралі та законодавству України. Використовувати державні, приватні, а також власні засоби масової інформації. Займатися друком та поширенням друкованої продукції, налагоджувати та підтримувати зв'язки з міжнародними організаціями, приймати участь у молодіжних міжнародних християнських заходах. Також надавати духовну і матеріальну допомогу та підтримку тим, хто її буде потребувати. [5].

Що до членства у братстві, цим статутом передбачалося, що членство буде фіксованим та індивідуальним. Учасником організації можуть стати громадяни від 16 до 28 років. Старші братчики (ті що вже вийшли з молодіжного віку) мають право також приймають участь у організації роботи братства, якщо їх діяльність не буде суперечити статуту. Їх чисельність не повинна перевищувати 1/2 від основного загального складу самих керівних органів даного братства. Член братства має підтримувати духовну цілісність братства, брати участь хоча б в одному напрямку братського служіння та у житті парафії, а також жити літургійним життям

У четвертому розділі «Організаційна структура» окреслено, що найвищим керівним органом даного братства є - збір, що скликається не рідше 1 разу у рік. Він затверджує статут молодіжного братства, а також може здійснювати реорганізацію.

Хоча православні молодіжні братства розпочали свою роботу майже у кожній області України, кількість їх членів – незначна. Так, наприклад, візьмемо Київське православне молодіжне братство свв. Бориса і Гліба яке нараховує 40 членів. Члени братств наголошують на тому, що велика кількість людей аж ніяк не сприяє гармонійному спілкуванню. А також переконані у тому, що не варто збирати всіх молодих людей єпархії в одному храмі. Буде кращим, щоб кожна парафія організувала власний молодіжний осередок. Відповідно, кожен парафіяльний священик займається пошуком потенційного лідера із числа прихожан юного віку. [8].

Значного успіху досягла освітня робота православних молодіжних братств. Так, при кожному релігійному молодіжному об'єднанні діє недільна (катехитична) школи: (Київське молодіжне православне братство Бориса і Гліба, Калуське молодіжне православне братство, Мукачівське молодіжне братство на честь преподобного Сергія Радонезького, Львівське молодіжне братство на честь Почаївської ікони Божої Матері і ін.), створюють різноманітні літні релігійні табори, також проводяться духовні зустрічі, бесіди на актуальні для молодих людей теми (християнське життя та суспільні стереотипи, розуміння молоддю шлюбу, шляхи Богопізнання, найновіша духовна література, історія руху «Українська молодь – Христові», смирення і гордія та інші).

Важливою ланкою діяльності братств є – благодійна. Допомагають дітям, допомагають хворим людям, людям похилого віку. Наприклад: представники Львівського молодіжного братства на честь Почаївської ікони Божої Матері щотижня відвідують будинок дітей-сиріт, щодвотижнево психіатричну лікарню, кожен тиждень фахівцями відбувається сурдопереклад літургії для глухонімих людей. Члени Київського молодіжного православного братства Бориса і Гліба щотижня проводить товариські зустрічі із вихованцями Бучанського інтернату. Також братські організації беруть участь у підготовці та проведенні різних релігійних свят. Проводяться колядування па Різдв'яні свята, також святкування Пасхи, відбуваються зустрічі приурочені Всесвітньому дню православної молоді, та інші[4].

Слід звернути увагу на активність молодіжних братств у паломництві. За їх ініціативою здійснюються походи до важливих християнських визначних місць України та святинь, також здійснюються так звані «міні-паломництва» (по визначних місцях свого регіону, міста). Наприклад, святині Прикарпаття відвідало Київське молодіжне православне братство Бориса і Гліба. Також ними здійснено відвідини пам'яток Києва (Києво-Печерська лавра, Звіринецькі печери, Іонівський монастир, Софію Київську), Ніжина, Волині; побували у жіночому монастирі с. Ясинуватка (Кіровоградська обл.), Манявському монастирі, і ін. Львівське молодіжне братство назване на честь Почаївської ікони Божої Матері крім паломництв Україною пропонує іншим вірянам чималу кількість екскурсій по Львову та Львівській області [6].

Також, членами релігійних братств ведеться активна культ-масова робота. Цікавим видом такої роботи є постановка різноманітних тематичних вистав, вертепів, сценок. Крім цього, вони створили власний хор.

Братства займаються господарською діяльністю, допомагають відбудовувати монастирі, доглядати за церковними приміщеннями, подвір'ями, тощо.

Велика увага приділяється інформаційній та видавничій діяльності братств. Майже кожне із них має власну інтернет-сторінку. Де вказана основна інформація про братство, його юридична адреса, основні напрямки діяльності, найсвіжіші новини та інше. Львівське молодіжне братство на честь Почаївської ікони Божої Матері друкує власну газету: «Церква і молодь». Київське православне молодіжне братство Бориса і Гліба друкує та поширює християнський молодіжний часопис «Братський вісник».

Вагомою у питанні залучення молоді у церкву була доповідь Святійшого Патріарха на Ювілейному Соборі та, пізніше, на Міжнародній та Всеукраїнській Християнській Асамблеї «Заповідь нову даю вам: любіть один одного»

У ній проголошувалося, що робити добрі справи необхідність, але цю діяльність християнина не потрібно тлумачити як закон. Тобто, християнин чинить добрі справи не тому, що це Божа заповідь, а тому, що він є християном і інакше жити не може. Що ж до глобальних проблем сучасного світу, то Церква може тільки давати їм свою оцінку та акцентувати на причини, але жодним чином вона не може бути арбітром між різними суспільними верствами. [11, с.8].

Провідну роль в процесі консолідації молодіжних релігійних організацій належить духовним отцям Української православної церкви Київського Патріархату. Так, щороку в Києві відбувається всеукраїнський з'їзд православної молоді, присвячений Дню молоді, який у православ'ї відмічається 15 лютого на свято «Стрітіння Господнє». На з'їздах піднімаються актуальні питання сьогодення, відбуваються зустрічі молоді з очільниками церкви, а найголовніше - молодь з різних куточків нашої країни має змогу спілкуватися, обмінюватися думками, розширюючи свій кругозір.

Так, на XI Всеукраїнському з'їзді православної молоді України (9-10 лютого 2013 р.), загальна тема що об'єднала усіх звучала таким чином: «Життя православного християнина в умовах світової кризи».

У кожній із робочих секцій розглядалися та дискутувалися питання, що насамперед стосувалися збереження здорової повноцінної сім'ї в умовах світової кризи. Саме недільна школа мала стати тим маяком в морі бездуховності та відчаю серед молоді, організувати роботу молоді в церкві, а також нести Боже слово засобами масової інформації [9].

8 лютого 2014 р. у стінах Київської Православної Богословної Академії відбувся XII Всеукраїнський з'їзд православної молоді.

Участь у заході взяли: Патріарший намісник, митрополит Переяслав-Хмельницький і Білоцерківський Епіфаній; Чернігівський і Ніжинський архієпископ Євстратій; керуючий справами Київської патріархії, Вишгородський єпископ Агапіт, а також голова Синодального управління у справах молоді архімандрит Макарій (Папіш).

На з'їзд зібралося понад двісті представників молодіжних православних організацій, молодіжних духовно-просвітницьких центрів, релігійних братств Української Православної Церкви Київського Патріархату. Традиційно, робота з'їзду розпочалася із доповіді голови Управління у справах молоді, архімандрита Макарія. У своїй промові він проаналізував здобутки та проблеми діяльності молодіжних релігійних організацій Української православної церкви Київського Патріархату. Зокрема, акцентував увагу на тому, що молодіжний рух у православній українській Церкві постійно зазнає оновлення, є стабільним та динамічним. Щороку, за ініціативи молодіжних релігійних громадських організацій проходить низка заходів, беручи участь в яких православна молодь України гуртується, духовно зростає, займає чітку активну позицію у житті церкви.

Членами молодіжних релігійних організацій у суспільстві формується громадська думка, щодо висвітлення та вирішення важливих молодіжних проблем, які мають значний вплив на формування та становлення державної політики молоді, а також її реалізація відповідно до бажань молоді. Діяльність релігійних молодіжних організацій значною мірою сприяє поширенню важливих моральних цінностей серед молоді - найактивнішої верстви населення [2, с.211].

D0%B3%D0%B0%D0%BD%D1%96%D0%B7%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%97 (дата звернення 14.08.2018)

8. Молодіжні християнські спільноти . МХО. «Діти Святого Вікентія» URL: <http://dyvensvit.org/molodizhni-krystyanski-spilnoty/7139/> (дата звернення 18.08.2018)

9. Офіційний веб-сайт Української Православної Церкви Київського Патріархату. URL: www.cerkva.info/pasts/vidbulasia-miznarodna-konferensia-molodizhna-polituka-v-konteksti-ievroatlantuchnoho-vuboru-ukrainu. (дата звернення 10.08.2018)

10. Релігійні організації в Україні (станом на 1 січня 2011р): [Електрон. ресурс]. URL: <http://risu.org.ua/ua/index/yourself/statistics/ukr2011> (дата звернення 8.08.2018)

11. Сергиевский Н. прот., проф. Обь основных истинах Христианской веры. Апологетические публичные чтения Москва 1993. 216.с

12. Ювілейний Помісний Собор Української Православної Церкви Київського Патріархату 9-10 січня 2001р. (документи і матеріали) / упорядник еп. Димитрій (Рудюк). К.; Вид. Відділ УПЦКП. 2001. 60с.

Татьяна Мельничук

Винницкий государственный педагогический университет имени Михаила Коцюбинского,
кандидат исторических наук, доцент (Украина)

Людмила Романец

Винницкий коледж Национального университета пищевых технологий,
кандидат исторических наук (Украина)

**Деятельность молодежных религиозных организаций
Украинской православной церкви Киевского Патриархата**

Анотация. В статье отображено процес формирования и деятельности молодежных религиозных организаций Украинской православной церкви Киевского Патриархата. Охарактеризована деятельность молодежных православных братств. Проанализированы основные мероприятия, которые осуществляет Украинская православная церковь Киевского Патриархата для консолидации православной молодежи. Объединенные молодежные мероприятия открывают новую страницу межконфессионального и международного диалога. Православное молодежное движение с каждым годом укрепляется, православные молодежные организации, становятся более сгруппированными, проявляют дисциплину, понимая, что они являются неотъемлемой частью церковного организма, а именно в этом состоит сила и залог их деятельности.

Ключевые слова: Православна Церковь Украины, Томос, религиозные организации, автокефалия, братства, молодежь.

ABSTRACT

Tetyana Melnychuk

Vinnitsia State Pedagogical University named after Mykhailo Kotsiubynsky, Candidate of
Historical Sciences, PhD (Ukraine)

Lyudmyla Romanets

Vinnitsya College of National University of Food Technologies,
Candidate of Historical Sciences (Ukraine)

**Activities of youth religious organizations
Ukrainian Orthodox Church of the Kiev Patriarchate**

Youth organizations are shaping public opinion in solving problems, which has a significant impact on the formation of a state youth policy and its implementation in accordance with the expectations of young people. It is the activity of youth religious organizations that promotes the propagation of powerful moral principles among the most active population.

The Ukrainian Orthodox Church of Kiev Patriarchate plays the leading role in the process of consolidation of Orthodox youth. Through the congresses of Ukrainian youth, the work of various conferences, the activities of the Orthodox youth fraternities, the UOC-KP is pursuing a course to restore the basic principles and traditions of Ukrainian Orthodoxy, actively supports the process of state creation and national revival of Ukraine. In addition, in his policy, he actively cooperates with other religious confessions of Ukraine, whose activities are based on the principles of peace and supports the national idea. The united

youth events open a new page of inter-confessional and inter-ethnic dialogue, promote inter-confessional mutual understanding. The educational, charitable, economic, publishing and informational activities of the Orthodox fraternities, their work with children, sick people, elderly people, organization of travels to Christian shrines and places of interest of Ukraine, cult mass work are of great importance. The Orthodox youth movement is strengthened year after year, Orthodox youth organizations become more cohesive, display discipline, realizing themselves as an integral part of the church organism, and this is the strength and the pledge of their activity.

Keywords: Orthodox Church of Ukraine, Tomos, religious organizations, autocephaly, brotherhoods, youth.

REFERENCES:

1. Bratstva ukrayins`koyi pravoslavnoyi cerkvy` – Ky`yivs`kogo Patriarxatu. URL: <http://risu.org.ua/ua/index/resourses/webcatalog/uoc-kp/> (data zvernennya 10.08.2018)
2. Golovaty`j N.F. Sociologiya molodi : Kurs lekcij. K. 1999. 437 s.
3. Za dany`my` Derzhavnogo komitetu Ukrayiny` u spravax religij [Cy`t.2008, 13 ly`stopada] URL: <http://www.naiu.kiev.ua/tslc> (data zvernennya 16.08.2018)
4. Ky`yivs`ke pravoslavne molodizhne bratstvo sv. V Bory`sa i Gliba. Diyal`nist` za 2004 rik. URL: <http://Kyivbratstvo,narod.ru/about/diyalnist2004.html> (data zvernennya 12.08.2018)
5. Ky`yivs`ke pravoslavne molodizhne bratstvo sv. V Bory`sa i Gliba. Statut bratstva. URL: <http://Kyivbratstvo,narod.ru/about/statut.html>. (data zvernennya 10.08.2018)
6. L`vivs`ke molodizhne pravoslavne bratstvo Pochayivs`koyi chudotvornoyi ikony` Bozhoyi Materi, Palomny`cztva URL: <http://Drotstvolviv,orthodoxy.ru/pal.html>. (data zvernennya 12.08.2018)
7. Molodizhni religijni organizaciyi URL: <http://naub.org.ua/?tag=%D0%BC%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B4%D1%96%D0%B6%D0%BD%D1%96-%D1%80%D0%B5%D0%BB%D1%96%D0%B3%D1%96%D0%B9%D0%BD%D1%96%D0%BE%D1%80%D0%B3%D0%B0%D0%BD%D1%96%D0%B7%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%97> (data zvernennya 14.08.2018)
8. Molodizhni xry`sty`yans`ki spil`noty` . MXO. «Dity` Svyatogo Vikentiya» URL: <http://dyvensvit.org/molodizhni-krystyanski-spilnoty/7139/> (data zvernennya 18.08.2018)
9. Oficijny`j veb-sajt Ukrayins`koyi Pravoslavnoyi Cerkvy` Ky`yivs`kogo Patriarxatu. URL: www.cerkva.info/pasts/vidbulasia-miznarodna-konferensia-molodizhna-polituka-v-konteksti-ievroatlantuchnoho-vuboru-ukrainu. (data zvernennya 10.08.2018)
10. Religijni organizaciyi v Ukrayini (stanom na 1 sichnya 2011r):[Elektron. resurs]. URL: <http://risu.org.ua/ua/index/ryourses/statistics/ukr2011>(data zvernennya 8.08.2018)
11. Sergievskiy N. prot., prof. Ob osnovnykh istinakh Khristianskoy very. Apologeticheskie publichnye chteniya Moskva 1993. 216.s
12. Yuvilejny`j Pomisny`j Sobor Ukrayins`koyi Pravoslavnoyi Cerkvy` Ky`yivs`kogo Patriarxatu 9-10 sichnya 2001r.(dokumenty` i materialy`) / uporyadny`k ep. Dy`my`trij (Rudyuk). K.; Vy`d. Viddil UPCzKP. 2001. 60s.